

Хашки трибунал оставио је одбрани бившег начелника Генералштаба Војске Југославије генерала Момчила Перишића рок до 8. новембра за улагање жалбе на првостепену пресуду којом је Перишић осуђен на јединствену казну од 27 година затвора, пошто је проглашен кривим за помагање и подржавање ратних злочина које су српске снаге починиле у Сребреници, Сарајеву и Загребу. Главни Перишићев бранилац Новак Лукић понајвише наде полаже у издвојено мишљење председавајућег Судском већу Јужноафриканца Баконе Џастис Молота, који је, заправо, предложио да Перишић буде ослобођен по свим тачкама оптужнице, али је остао у мањини поред остале двојице чланова већа. Тим пре што је Молото једини стални члан Хашког трибунала, за разлику од друге двојице судија који су тзв. привремени чланови Трибунала као судије.

Хашки случај “Перишић”: сарајевске изгубљене наде

Но, велика очекивања од жалбеног поступка имају и у Сарајеву, мада сасвим обрнута од Перишићеве одбране. У Сарајеву су, наиме, прилично незадовољни првостепеном пресудом, иако је казна Перишићу веома висока, те упркос чињеници да је он први и највиши официр Војске Југославије којем је до сада изречена пресуда за злочине у БиХ. Сарајевско незадовољство потиче од става пресуде према којем је Перишић једногласно ослобођен одговорности надређеног у вези са злочинима у Сарајеву и Сребреници. Судије су једногласно закључиле да нема доказа да је Перишић могао да наређује некадашњем команданту Војске РС генералу Ратку Младићу. “Докази не показују да је Перишић имао ефикасну контролу над Младићем, нити да је постојао однос надређеног и подређеног”, истиче се, поред осталог, у пресуди Перишићу.

У Сарајеву траже да првостепена пресуда буде сасвим преиначена управо у оном делу у којем се говори да Перишић није имао ефективну контролу над Младићем, како би “била утврђена и одговорност Србије за геноцид, што би уједно био и кључни аргумент за ревизију”, како тврди агент БиХ пред МСП-ом Сакиб Софтић.

Перишићева даља судбина Сарајево занима само утолико колико би првостепена пресуда дала ветар у леђа поборницима обнове поступка по тужби БиХ против Србије у Међународном суду правде из 2007. године, чијим исходом су у Сарајеву хронично

незадовољни. Па сада, у процесима Перишићу, Младићу и Радовану Караџићу виде шансу за неке нове доказе које би могли да искористе за обнову поступка, за шта рок имају до 2017. године. Зато у Сарајеву траже да првостепена пресуда буде сасвим преиначена управо у оном делу у којем се говори да Перишић није имао ефективну контролу над Младићем, како би “била утврђена и одговорност Србије за геноцид, што би уједно био и кључни аргумент за ревизију”, како тврди агент БиХ пред МСП-ом Сакиб Софтић. Но, једна друга међу најпознатијим сарајевским правничким “перјаницама”, адвокат Васвија Видовић, не гаји тако велике наде као Софтић. Ова бивша бранитељка Насера Орића и Расима Делића у Хашком трибуналу, баш из свог хашког искуства црпи своје “црне слутње”, помињући став судије Молота и истичући да је “ *веома, веома тешко доказати ефективну контролу*”.

Истовремено, и правници који су били део тима одбране Србије пред МСП-ом по тужби БиХ сматрају да пресуда Перишићу неће ни на који начин бити од користи Сарајеву. Тако тврди Саша Обрадовић, а ни Војин Димитријевић – који није био члан тима – не сматра да је пресудом Перишићу нешто битно промењено, што би утицало на могућу обнову поступка.

Сарајевска очекивања у Хашком трибуналу

Но, основна теза од које полазе правни стручњаци у Сарајеву када призивају обнову поступка, односи се на делове записника са седница Врховног савета одбране СР Југославије са којих је недавно скинут ембарго. Тако за сарајевског универзитетског професора Касима Трнку “скидање ембарга са затамњених пасуса записника са седница Врховног савета одбране упућују на то да је постојала ефективна контрола власти у Србији над Републиком Српском, као и да је постојала геноцидна намера”. У директној полемици са Трнком две седмице пред смрт, шеф тима Србије пред МСП-ом универзитетски професор Радослав Стојановић одговарао је, међутим, да “у поменутим записницима нигде не пише да је одлучено да се уништи муслиманска нација у БиХ”. У досадашњем хашком поступку у случају Перишића, предвиђања Стојановића су се показала тачним, а на Трнкина велика очекивања од поступка против Младића, Стојановић је одговарао да не верује да може да се докаже Младићева ефективна веза са Генералштабом ВЈ, што се, такође, до сада показало тачним.

Ипак, на руку сарајевским надама иде захтев Хашког тужилаштва да се Младићева оптужница раздвоји, односно да му се суди посебно за злочине у Сребреници, а посебно за злочине у свим осталим општинама у БиХ, што би био преседан у раду Трибунала. То убрзавање процеса, барем када је реч о Сребреници, очигледно има за циљ да се, због

Младићевог лошег здравља, макар покуша што пре завршити суђење у предмету Сребреница. Но, чак и ако суд пристане на овај преседан, да би Сарајево било задовољно требало би да се догоди још један, много крупнији преседан, односно да Младић сам призна оно што ни током суђења Перишићу није утврђено: да је примао наређења од Перишића или неког другог у Београду. Како то не очекују чак ни у Сарајеву, остаје им једино да се надају некој жестокој вратоломији у Младићевом предмету која би им дала крила да се поново појаве пред МСП-ом.

Основна теза од које полазе правни стручњаци у Сарајеву када призивају обнову поступка, односи се на делове записника са седница Врховног савета одбране СР Југославије са којих је недавно скинут ембарго.

Засада, пак, ни у бошњачком политичком врху не журе са проценама. У сарајевским медијима појавило се, заправо, само штуро саопштење из кабинета бошњачког члана Председништва БиХ Бакира Изетбеговића, према којем “треба причекати са пресудама Караџићу, Младићу, Перишићу и Станишићу, а онда се консултовати са домаћим и страним експертима”. То би значило да Изетбеговић саветује да се сачека барем још око три године на исход другостепених пресуда, па да у Сарајеву седну и размисле како да покушају да остваре своје намере до 2017. године.

Пут у унутрашњи конфликт

Но, како је већ сада извесно да нико у Републици Српској неће дати сагласност за било какву обнову поступка пред МСП-ом, а да се у Сарајеву на то ни најмање неће обазирати, као и када су тужбу против Југославије/Србије подносили - извесно је једино да ће се међунационални конфликт у БиХ још више продубити. Тим пре што су сарајевски правници и политичари и даље уверени како малтене постоји велика светска завера која их спречава да дођу до “скривених тајних докумената” којима се директно осуђују Србија и РС као кривци за сва страдања у БиХ.

На руку сарајевским надама иде захтев Хашког тужилаштва да се Младићева оптужница раздвоји.

Изгледа, заправо, да прозвођачима те фантастичне тезе и није циљ да се открије комплексна истина о ратним страдањима у БиХ, колико да одрже мит међу Бошњацима како су се они само онако “голоруки” бранили од Срба са “геноцидном намером” смишљеном у Београду. У брижљивом неговању те фантазмагорије у Сарајеву чак се иде дотле да председавајући Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ Денис Бећировић (Лагумџијин СДП БиХ) на своју руку пише писмо председнику шведског парламента у којем износи своје “узнемирење” због приказивања филма “Сребреница: издани град” аутора Ола Флиума и Давида Хебдича на шведској телевизији, све тврдећи да се у том филму износе неистине!?

Емитовање тог филма у Шведској, Норвешкој и Данској готово да је разјарило велики део бошњачке политичке и интелектуалне јавности, а Бећировићева реакција упућује да тој јавности не преостаје још много времена до озбиљног суочавања са једном много комплекснијом сликом ратне прошлости – и у Сребреници и другде – од оне црно-беле каква се најчешће међу Бошњацима воли посматрати. И тако би, уместо упорно најављиване ревизије поступка против Србије у Међународном суду правде – међу самим Бошњацима могла започети озбиљна ревизија пројектоване једнодимензионалне слике рата. А та врста унутрашњег конфликта тешко да може проћи без друштвеног земљотреса у бошњачкој јавности, а можда и у целој БиХ. Питање је само да ли ће то почети 2017. године или, пак, коју годину касније.